

Előfizetési árak:
 Egész évre 10.— frt
 Félévre 5.—
 Negyedévre 2.50
 Egy hóra 1.—
 Egyes szám 4 kr

Megjelenik minden-
 nap, vasárnap kivé-
 tével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:**
 Főpiacz, a város
 házzal szemben.
Hirdetések:
 Egy hasáboz petít
 soronkint 5 krjával
 számítottak.

Purifikáció és még valami.

Debreczen, márczius 25.

Elfogadjuk a tétel helyességét, hogy a mandátum és az a bizonyos üzlet összeférhetetlen. Elismerjük azt is, hogy az inkompatibilitási törvény sok tekintetben tökéletlen s azért revíziót, szigorítást követel. A mellett azonban, hogy ezt belátjuk, és javulást óhajtunk, képesek vagyunk más, talán magasabb szempontokat is szem előtt tartani, mint azt a világraszóló kérdést, vajjon egy pár szabadelvű képviselővel több vagy kevesebb szerepel-e néhány pénzintézet igazgató tanácsában.

Az inkompatibilitást tulhajtani nem szabad, mert a tisztátalan fürdővízzel nagyon könnyen ki találjuk önteni a gyereket, szem elől tévesztvén egy fontos nemzeti érdeket. Azok, a kik a hatvanas évek elején az összeférhetlenségi törvényt megalakították, a politikai közélet purifikációját tartották szem előtt. — Helyes. Áldott legyen emléküik érte. De vajjon az lehetett-e az intencziójuk, hogy az ország gazdasági vezetését akár az arisztokrácia, akár a plutokrácia kezére játsszák, a nemzeti középosztályt pedig abból kiszorítsák? Nem hisszük. Legnagyobb pénzintéze-

teink vezetésében kell, hogy a közélet hivatott tényezői is részt vegyenek, mely intézetek elszigeteltségükből azóta jutottak közelebb a nemzet szimpáthiájához; a mióta egy kaszt: a börze kizárólagos uralma alól kiszabadultak.

Egyfelül a parlamentet nehezen tudnók elképzelni ama férfiak közreműködése nélkül, akik gazdasági és pénzügyi kérdésekben kiváló szakavatottságot, tehetőséget és előszeretettel tanusítanak; másfelül pedig bajosan lehetnének megelégedve oly finansvállalatokkal, a melyeknél egyesegyedül az üzletemberek játszanák a főszerepet.

Ne lamentáljunk korrupcióról, a politikai erkölcsök hanyatlásáról. Talán okosabb lenne elgondolkozni a fölött, vajjon nem egy kissé örvendetes dolog-e, hogy több mint két évtized óta sikerült a nemzeti középosztályt belevonni a gazdasági és pénzügyi tevékenységbe — ugyanazt a középosztályt, mely a szabadelvűség és a nemzeti ügy terén nevezetes szolgálatokat képes tenni a hazának.

Egy régi állapottal állunk itt szemben, melyet egyes politikusok megakarnak bolygatni. Az ellenzékiek főképezért szeretnék, mert azt hiszik, hogy a kiegyezési javaslatok tárgyalása előtt

a kormánynak kellemetlenséget okozhatnak. Nehány szabadelvűpárti pedig nagyon is messze megy a kátóiságban, nem gondolván meg, hogy huszonkét év óta folyton voltak, a kik strikte nem alkalmazkodtak az inkompatibilitáshoz és azért mégis hiven teljesítették kötelességüket a szabadelvű párttal és a hazával szemben. Hát vajjon más miniszterek alatt másképez volt-e? Miért nem bolygatták akkor a dolgot, a mikor egyesek a mostani purosok közül talán maguk is miniszterek voltak?

A purifikáció szükséges, a törvény szigorítása, revisiója meglesz. De incidentaliter, alkalmatlan időben ne fogjunk bele. Ne alkalmazzuk csak egy pártra, hanem mindenkire. És mindenekelőtt ne csináljunk olyan összeférhetlenségi akeziót, melyben vesztes csak a nemzeti közérdek lehet.

Politikai hir.

Minisztertanács.

Tegnap délután minisztertanács volt a miniszterelnökségi palotában. A minisztertanács folyó ügyeket intézett el.

Külföld.

Krétában.

A krétai ügyben pillanatnyi szünet állott be; a hatalmak közt folyik a tár-

T Á R C Z A.

Egy rózsza.

Ha kezembe akad
 Ez a hervadt rózsza:
 Eltűnt boldog idő
 Jut eszembe róla . . .

Mégis tudj' az Isten,
 Ha sokáig nézem:
 Szemem könybe lábbad,
 Szivem fájni érzem!

A panasz.

Kinek ajka nyilik panaszra,
 S rábizza búját a szavakra:
 Nem érez az oly mély fájdalmat,
 Mint az, ki bánatában — hallgat!

Baka Elek.

Tölgy és repkény.

Csevegés.

Irta: Galánffy Lajos.

Erő és gyengeség, bátorság és szelidség, büszkeség és odaadás, a földi lények közül a férfiakat és nőket összehasonlító kép.

Avagy tévedek-e; ha ezt állítom!

Nincsen-e igazam, midőn az embert, a férfit a tölgyhöz, a nőket a folyondárhoz hasonlítom, a midőn a jellemes férfi tulajdonságául az akaraterőt, a bátorságot, a nemes büszkeséget; a nőnek a gyöngédséget, az odaadó szívjóságot irom fel érényül.

Az élet nagy iskolájában járva sok oldalról volt alkalmam megfigyelni embertársaimat. A sok jó és nemes tulajdonságok mellett más jelzőkre is bukkantam, a melyek visszatükrözödnék az arcban, a szemekben, nyilvánulnak a tettekben, a gondolkozásban; de hát mindezekről nem czélom mostan csevegni. Az életnek ama tükrébe kívánok beletekinteni, mely csak szépet és nemest mutat, mert a borongós elmélkedésnek nem vagyok barátja, a képzelt fájdalmak felett nem tudok busongani.

A fiatal irók, poéták egynémelyike beleélve magokat a képzelt világfájdalomba, kötettszámra írják és adják ki termékeiket, érzékeny keblökben sir-ri a bánat, mint a régi cigány kezében a szárazhegedű s az olvasók közül a tizenhat tavasz gyermekei lopva meg is siratják a szerencsétlen troubadurokat, én magam részéről mosolygok e papir tölteléken s azt mondom: „kár a szép órákért, mit e termékek megírására fecséreltek“.

De visszatérek tárgyamhoz, a tölgy és repkényhez, s keresem bennök a valót.

A földi lények között a legtökéletesebb teremtmény az ember. Rendeltetése szerint uralja a földet a férfi, édes otthont teremt benne neki a jó nő; a nő . . . ki megérti szívének minden dobbanását, megérti lelkének minden gondolatát, a ki védőangyala egész életén keresztül.

A férfi a nagyvilágé, melyben a tettek, a küzdelmek az ő osztályrészeül lettek végzete által kijelölve, a nő hivatása az „otthon“, a család gondozása, a szeretet ápolása.

Büvös köre ez a teremtés legdicsebbikének, az igazi jó nőnek, az emberiség nemtőjének; ki lelke odaadásával, szive melegével simul az őt megértő férfihoz, mint repkény a viharedzett tölgyhöz.

A kis erdei ibolya alacsony bokrok árnyába huzódik, ott van rövid életének legcsendesebb tanyája, legbiztosabb otthona, mert itt a pajkos gyermekképez nem tépi el őt a kedves testvérektől; a karesu repkény az erős tölgy derekát öleli át szorosán s a lombos karok által védve kuszik fel a fa koronájához öröközden.

Igy van ez az életben is. Az erős tölgy, az önérzetes férfi, akiben az erő, a jellem és akarat, a munkás szorgalomban nyilvánul; a kinek tettei jól átgondolt irányban haladnak, a ki kitartást, bátorságot merit magának lelkének erejéből, a szebb jövőért a lét küzdelmeiben.

Karesu repkény a nő, az igazi jó nő,

gyalás és majdnem minden nap újabb javaslatok merülnek föl és végleges határozat közeli időben alig várható. A porta diplomáciája teljesen szünetel és a keleti kérdéssel kapcsolatos összes gondokat végképpen a nagyhatalmak vállára hártotta.

Az özvegy csárné levélben biztosította György királyt, hogy neki és országának a krétai kérdés miatt baja nem lesz. A szultán maga fogja felajánlani György királynak Kréta paczifikálását s ez esetben György görög herceg lenne Kréta főbiztosa. Oroszország titokban hozzájárult a szultán e megállapodásához.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 24.

A t. Ház ma harmadik felolvasásban is megszavazta a tegnapi elfogadott javaslatokat s azután a közlekedési bizottság tagjává Kovács Pált, a VIII. bíráló bizottságba pedig Nagy Mihályt választotta meg.

A napirend csak ennyi is volt. Azután az interpellációk következtek. — Várossy Gyula interpellálta a miniszterelnököt az összeférhetetlenségről vallott magánvéleményéről.

Bánffy Dezső br. miniszterelnök mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy az interpelláció alapjául szolgáló közleményért, mely a Bud. Tud.-ban jelent meg, a felelősséget elvállalja, annál is inkább, mert azt ő maga szövegezte. A mi már most azt az álláspontot illeti, hogy ez a kijelentés nem volt helyén való, hát az lehet Várossy véleménye, de hogy ennek a véleménynek volna jogsultsága, azt már nem ismeri el. Ha joga van erről Várossynak beszélni, van joga miniszterelnöknek is, annál inkább, mert olyan ügyre vonatkozólag jelentette ki, hogy összeférhetetlenség nem forog fenn, melyben ha az összeférhetetlenség esete volna, már régen kellett volna intézkednie.

Az Agrár-bankra és egy magándologra vonatkozó kijelentése és ezt a kijelentést fenntartja ma is egész terjedelmében. Tiltakozik azonban az ellen, hogy ez tapintatlanság volna. Akkor, a mikor szabadon beszél és ír mindenki erről a kérdéstről, akkor éppen csak a miniszterelnöknek nem szabad nyi-

latkozni? Várossy ar nagyon kegyes magával szemben és nagyon szükmarku másokkal szemben.

Ez a felelete erre az interpellációra.

Még csak azt hangsúlyozta, hogy — a mivel kapcsolatban ez a kérdés felmerült — az összeférhetetlenségi törvény revíziójának szüksége fennforoghat s ezt ő konszideráció tárgyává is teszi. Eladdig is azonban a helytelen hangulat keltés jogsultságát tagadja.

A jobbfél zajos helyesléssel és éljenzéssel fogadta a feleletet. Várossy még mindig elégedetlenkedett s játszta az önzetlen ellenzéki Cato szerepét.

Bánffy Dezső miniszterelnök erre aztán utalt arra, hogy egyik ellenzéki párt a múlt országgyűlésen éppen az Agrár-bankba való belépését egy ellenzéki képviselőnek engedte. Tehát az ő álláspontját még azon ellenzéki párt is osztja. Ez illusztrálja leginkább, hogy milyen elfogult Várossy álláspontja.

A Ház élénk helyesléssel fogadta ezt az elevenbe vágó nyilatkozatot is s aztán a választ tudomásul vette.

Még Molnár János interpellált s ezzel az ülés véget ért.

A legközelebbi ülés pénteken d. e. 10 órakor lesz, melyen az appropriációról szóló javaslatot tárgyalják.

Hamis szemüveg.

Debreczen, márczius 25.

Hogy mire vezet az az áldástalan politikai küzdelem, mely kezdi a végtékig menő elkéseredés fékevesztett dühében magáról a „tisztesség“ jellegét levétközni, bármily figyelemmel kísérjük e szenzációt hajhászó, egyéni- és társadalmi állást nem tisztelő politikai küzdelmet, képtelnek vagyunk megmondani!

Ellenzékünk vezérférfiai, a kik szeretik magukat közjogi alapon állóknak és a nemzet nagy zömének közvéleményét képviselőknak hirdetni s erre minden alkalommal hangzatos szavakban hivatkozni, de mind ennek dacára sem képesek egy tömeget képezni, mert annyi féle címen szerepelnek, hogy maguk sem

séggel, munka erővel bíró jellemes férfit megbámulja, tiszteli, becsüli a nő; szerelemre gyul iránta és odaadással lesz az életben osztályosa.

Lehetne-e másként?!

En azt hiszem, hogy nem! Mert a női szívnek legdrágább kincse a szerelem nem ékelheti magát olyan keretbe, mely talmi fémből van.

Hiuság, önzés, tetszeglési vágy egy időre megnyugvást találhatnak a külsőségekben is, de az ilyen bálványokban az örökös egyformaság tudata, a férfiaság, a nemes törekvés, a szellem hiánya, elvégre valóra ébresztik a nőt.

A nő az emberben a férfiaságot, a szellemi fenséget, a nemes büszkeséget, a tiszta jellemet keresi s ha megtalálja; oltárkép gyanánt tiszteli, becsüli, imádja; de megvetéssel fordul el tőle, ha kiábrándulás éri.

Nem az anyag szépsége, formája, máza, nem a szép arc, szemek, természet, modor, kötik le figyelmét a nőnek, hanem az erő: a lélek nagysága, nemesisége. Ezek előtt meghajlik kecsesen, igazi bensőséggel, szívet ad cserébe annak, ki férfi szívet erre kéri őt, de megveti azt, ki férfias lelki tulajdonok hiányában követi úszályát...

Avagy élhet-e füzfa oldalán a repkény?!

tudják, hogy hát melyik pártnak elveit ismerjük el, kimondhatatlanul hamis szemüvegen át nézik a kormányon ülő államférfiak működését s magát az államháztartást, a bel- és külügyeinknek állapotát.

A hamis szemüvegen át nézők nem látják a dolgok valódi lényegét s így nem is szerezhetvén alapos tájékozottságot, a napnál fényesebb igazság mögött is árnyékot keresnek, a mi által oly tettek engedik elragadtatni magukat a politikai fanatizmus által, hogy a nemzet megbotránkozással fordul el tőlük.

A szabadelvű párt, mely a kiegyezés óta a 67-es alapon nyugvó következetes és hazánk úgy bel-, mint külügyeit fejlesztőleg és kézzel fogható argumentumokkal vezeti a megerősödés és felvirágzás útján, méltán nevezi tetteit a nemzet közérzülete megnyilvánulásának, mert e párt vezéreit a nemzet józanon gondolkozó nagy többségének bizalma ültette e polczra. Ezt bizonyítja a múlt évben lezajlott választás, melyet minden izgatás és az ellenzéknek minden eszközöket igénybe vevő küzdelme sem volt képes megintgatni, sőt tehetetlensége miatt, a mi az egymás közötti meghasonlásban nyilvánult igen nevetséges alakban, kijózanították a sokat hitégetett népet és ez abban fejezte ki felébredését, hogy szaporította azok számát, akik tisztán látnak és a helyzet urai.

Es mit tettek a vezérrel bíró és vezér nélkül való ellenzéki pártok?

Alig nyitlak meg a képviselőház kapui s alig hangzottak el a legalkotmányosabban uralkodó király felséges ajkairól a nemzet képét viselőkhöz intézett szava, az ország és a nemzet ügyeit rendezni hivatott honatyák, mindent tettek csak azt nem, ami hivatásuk lett volna.

Az állam háztartásának költségvetése tárgyalásánál, oly támadásokat intéztek a kormányon ülő vezérférfiak és ezek törekvését támogató szabadelvű párt ellen, hogy a közvélemény, mely figyelemmel kíséri honatyái működését megbotránkozva kiáltott fel:

Hát azért küldöttük fel s biztuk meg képviselőinket, hogy azok az ország ügyeinek elintézése helyett egymást állítsák pellengére!

Hogy ez igaz, állításunk mellett bizonyít a nagy nemzet-test, mert mi a kiszivárgó események felett megbotránkozó nép közvéleményének visszhangjai vagyunk.

Es a midőn a szabadelvű párt által támogatott energikus kormányférfi, azon fegyverekkel verte vissza s tette semmivé az ellenzék alaptalan támadásait, a melyek az ellenzék oszlopos tagjait zúzták porrá; tehetetlenségükben nemtelen fegyvereiknek nyilvánosságra, a nemzet ítélő asztalára hozatalát törvénybe ütköző és tisztességtelen eljárásnak minősítették.

Valóban nevetséges, azok nyilvánítják ezen eljárást törvénybe ütközőnek és tisztességtelenségnek, akik használták a kormány és szabadelvű párt megbuktatására a törvénybe ütköző tisztességtelen fegyvereket.

A midőn ezzel sem tudták megintgatni a nemzet akaratán nyugvó szabadelvű párt sorait, szerintük ismét tisztességes fegyverekhez nyultak: megkezdették a leplezősek botrányos sorozatát s ezt annyira vitték, hogy a jámbor olvasó, ki hazája sorsa iránt érdeklődve mohó kíváncsisággal vette az országgyűlési tudósításokat közlő lapokat kezébe, most irózzattal nyul hozzá, fél tőle, hogy nem hazája sorsának intézéséről lesz abban szó, hanem ismét egy a közpályán tisztelt névnek meggyalázásáról.

Mit gondolnak Önök, nagyságos ellenzéki honatyák, vajon ezen meg nem nevezhető küzdelmüket, a nép, melynek

aki egy egész földi életet betöltő és idvességet adó szerelemmel, gyöngédséggel, odaadással veszi körül az őt szerető férfit, kibén hite, reménye, szerelme, mindene összpontosul s mint a repkény, hogy örökzölden él az erős tölgy oldalán; a szerető nő is boldogságot adva boldogan él az igazi férfi mellett.

A természet rendje szerint az erő az erővel nem szövetkezik, tölgy a tölgygyel nem ölelkezik.

Az erő, hasonló társával birokra kél, örök tusába keveredik; a gyengébbet magához vonzza, dédélgeti.

Bármerre tekintünk azt látjuk: hogy a teremtmények között a gyengébbek az erősebbek felé hajlanak.

Vizsgáljuk a lég urait, a madarakat, azok is erősebbekből választanak magoknak élettársat. A sasok birokra hagyják kelní udvarlóikat, gyönyörködve nézik a légürben a vetélkedők viadalát, s az anyányi sas — elfordulva a legyőzöttől — szerelemmel követi a győztest otthont alapítani, a ki megvédeni képes őt a gyengébbet, minden baj és veszedelemtől.

Természeti igazság ez, nem kell hozzá kommentár.

A gyenge jellemű, pipogya embereknek ninesen becsé a nők előtt, azok nem jönnek férfi számba, léteznek de nem számítanak, számok előtt álló zérusok. Ellenben az akarat erővel, nemes büszke-

bizalma küldötte fel, politikai küzdelemnek fogja-e minősíteni?

Ne képzeljék a jámbor népet, mely tisztán lát s mint ilyen tisztán és logikailag következtet is, oly balgának, hogy áldástalan küzdelmükben a politikai intenció legkisebb csiráját is felismerje.

Hajtó vadászat az, a mit önök üznek, melynek félelmetes eredménye az erkölcsi érzést kiölni törekvő hienák éjjeli működéséhez hasonlít.

„Az abszolút korszak legsötétebb napjaiban nem volt oly jogtiprás, mint ma“, mondják önök. Mily szép frázis. Csak az ebben a baj, hogy a nép igen jól tudja, mert igaz szemüvegen át nézi, hogy a jogtiprók épen azok, a kik vádolnak, mert ők követnek el jogtipró eseteket, mit ha megtorlás és pedig az ország törvényein nyugvó jogos megtorlás követ, ők „feszítsd meg“-et, a nép, mely tud és lát mindent „hosszánat“ kiált.

Ha annyira erkölcs-bírák lettek, bölcsen tudták önök azt a választás előtt is, kik a tisztességes s kik a tisztességtelen egyének s kik méltók a nemzet bizalmára s kik nem. Miért nem hozták leleplezéseiket a választások előtt nyilvánosságra? Miért voltak a képviselőház ajtainak megnyitására az illetők önök előtt tisztességesek?

De nem folytatjuk tovább, mert lesz alkalmunk bőven a nemzet valódi közvéleményének alkalom adtán kifejezést adhatni.

Mi teljesen megnyugszunk a szabadelvű-párt és a kormányon ülő, helyzetet ismerő s tisztán látó vezérférfiak törekvésében. Híven követjük őket s nemes törekvéseiknek, a tapasztalatokból igaz meggyőződést merítő támogatókat gyűjteni el nem mulasztandjuk.

Virgula.

A németek ünnepe.

Az I. Vilmos császár születésének százados nagy ünnepe maga is érdekes történelmi mozzanat. Nem pusztán a szív megnyilatkozása, a kegyelet dolga, hogy II. Vilmos császár alatt sorra ülik a nemzeti ünnepeket. Megünnepezték a német egység huszonöt éves jubileumát, megünneplik a nagy csaták évfordulóit. Németországnak alig van esztendeje, mely egy nagy történelmi emlék lelkes felelevenítése nélkül tűnnék le. Azt hisszük, a németek mostani császára ezzel akarja növelni az egység érzetét, a történelmi összetartozásigot német államai között, a mi az egyesülés óta lefolyt rövid idő alatt történelmileg még nem fejlődhetett ki. A századok feladatát akarja ezzel megoldani egy emberöltő alatt, mint a tények mutatják, nem sikerületlenül. A német egység, mely daklarálásánál fogva épen csak közjogi faktum volna, ma már élő, szerves tudat, mely átjárja a németek lelkét. Ezt az érzést ápolja a történelmi ünnepekkel II. Vilmos császár s dinasztiaja fényét is emeli velük, hiszen ezek a multból feltámadó nagy remniszczenziák mind a Hohenzollerek családjához fűződnek s a Hohenzollerek hervadhatatlan érdemeit világítják meg.

S ha fejedelem emlékéhez elválaszthatatlanul tapadhatnak népek emlékei, ugy bizonyára I. Vilmos császár személye az, melyet istenítésig imádhathatnak a németek. Az a száz esztendő, mely születése óta lefolyt, Németország nagyságának a százada, mely nagyságból a holt császár dicsősége szolgáltatja az oroszlanrészt. Az ő élete egy a nemzetével, volt elnyomott, mint az; lelkes, mint az; és győzelmes, mint az. Mikor ő született, most száz éve, Európát a francziák véres dicsősége és rémes szabadsága uralta. Németország nem is volt, a sok apró államot a korzikai hódító bilineselte össze egy méltatlan, dicstelen egészszé. A né-

met hajnal hasadását I. Vilmos trónra lépte hozta, azé a fejedelemé, a ki a trón árnyékában, de nem rajta ülve, folytonos munkában, tanulmányban és hazája sorsán való gondolkozásban töltötte ifjúsága és férfikora java idejét. Mint ős ember lépett a trónra, de mintha megifjodott volna a rá váró misszió nagyságától, uralomra léptének pillanata egy küzdelemtől és eredményektől dus hosszú pálya megnyitása volt. Győzelmes háborúk teremteték meg alatta a német egységet, mely inkább, mint bármely más állami alakulás, a fejedelem személyes tette volt, melyhez a nemzet akarata csak hozzá járult. Ezt az egységet az akkori porosz király csinálta meg, a győzelem gyümölcse képen idegen földön, a levert ellenség fővárosában fogadván el a császári koronát.

Es e tétével, melylyel Európa egyik leghatalmasabb nemzetévé tette a németet, egyszermind a békét hozta meg Európának. Egy egységes hatalmas Németország nélkül Európa nem lehetett volna békés munka tanyája 1866. óta s nem intézhette volna a lokális háborusok sorsát oly kedvezően, mint tehette így. Különösen Ausztria-Magyarország hatalmi állása szilárdul meg ennek következtében az abszolút állandóság jellegével.

Egy-két észrevétel az utcák elnevezéséhez.

Debreczen, márczius 23.

Engem nagyon meglepett, de meglepett az másokat is az utcák elnevezésének olvasásánál, hogy a *Füvészkert-utcának* más nevet adtak. — Hát nem találná Debreczen abban büszkeségét, hogy neki Füvészkertje is van, ami csak három van hazánkban: a budapesti, debreczeni és kolozsvári. És pedig a debreczeni előbb létesült, mint a kolozsvári, mert ez még 1839-ben keletkezett, mint berendezett füvészkert. Ha megérdemelte az *ömalom-utca*, hogy a nevét meghagyják annak emlékére, hogy ott egykor öt malomban öröltek, ugyan nem érdemelné meg a *Füvészkert-utca* is, hogy a nevét meghagyják, minthogy itt nemcsak volt, hanem most is van városunknak egyik nem csekélylendő disze és büszkesége. Ne törölje ki a bizottság ezt a méltó nevet. Hiszen van még elég olyan régi utca, a melyet a mi dicső Köleseyokról lehet elnevezni, lehet körülbelül ötven közzül választani.

De abban is megbotránkoztam, hogy a' midőn Vass Pálról, a füvészkert első berendezőjéről — igen helyesen egy utcát neveztek el, akkor senkinek sem jutott eszébe Kerekes Ferencz tanár, pedig annak a fejében keletkezett a füvészkert eszméje, szerzett annak helyet is, első kertészt is, az ő közbenjárására ajánlották fel üvegházakból és kertjeikből ingyen azokat a növényeket, melyeket a kertész ki fog választani, — főiskolánknak olyan pártfogói, mint özv. roffi *Borbély* Gáborné, *Beck* Pál, leveleki *Molnár* Ágoston, borosjenői *Tisza* Lajos. Némelyiktől ezek közül három rakott székérrel érkezett vissza Vass Pál. De Vass Pált is, a ki 1826-ban végezte a bölcsészeti tantolyam két első évét, Kerekes képezte botanikussá, ő beszélt rá, hogy képezze ki magát első botanikus kertésznek, Kerekes is megérdemelné,

hogy emléke az utcák neveiben is fenn-tartassék.

Továbbá a *Sinay*, *Benedek* és a két *Révész* mellett *Buday* Ezsaiásnak is jut-tatni kellene egy utcát; *Gönczy* Pál mellett a főiskolánk történetében korszakot alkotó *Maróthy* Györgyről sem kellene megfeledkezni; a Földi emléke mellett a *Veszprémi* és *Szentgyörgyi* emlékének is lehetett volna egy utca nevet áldozni.

Ugyan minek az emléket tartja fel, vagy mi eszmét képvisel az *Agárdi*, *Busi*, *Ibolya*, *Gyöngyvérág*, *Hajó*, *Borz*, *Csemege*, s több még legalább is negyven ilyen név? De ha még más változtatást nem lenne is hajlandó a tisztelt bizottság meg-tenni, legalább a füvészkert-utca nevét hagyja meg.

Kovács János.

Debreczen a kvóta ellen.

Debreczen, márcz. 25.

Debreczen város hazafias törvényhatósági bizottsága tegnap tartott közgyűlésében határozott állást foglalt az osztrák tulkövetelések, a kvóta felemelése ellen. Egyhangú határozattal nyilatkozott meg a méltó tiltakozás, mely visszautasítja az indokolhatatlan osztrák követeléseket.

Csak helyeselni lehet a bizottság határozatát, amelylyel hazánk közgazdasági érdekeit erélyesen megóvni akarja s a maga részéről is sulyt ad a közvélemény megnyilatkozásának, mely ország-szerte indokoltan tiltakozik a kvótaemelés ellen.

A kvótaellenes felirat teljes szövege a következő:

Mélyen tisztelt képviselőház!

Heves és Fejérvármegyék a magyar országgyűlés képviselőházához és a főrendiházhoz intézett felirataikat, melyek a Magyarország és Ausztria közt folyamatban lévő kiegyezési tárgyalások alkalmából felmerült kvóta emelés ellen irányulnak, városunk törvényhatóságához is megküldötték pártolás végett.

Városunk törvényhatósága — mai napon tartott bizottsági közgyűlésén tárgyalás alá vevén az említett feliratokat, különösen figyelembe véve azon körülményeket, hogy az ugynevezett országos kvóta bizottságnak igen méltányos és elfogadható álláspontjával szemben a vélünk közösségben álló Ausztria népei — csaknem teljesíthetetlen tulkövetelésekkel lépnek fel, sőt a Lajthán tuli tartományok vezérfiaitól elkezdve a társadalom minden tagja le az utolsó néprétegekig azon óhajlás sőt követelés iránt lelkesedik, hogy a szerintök meggazdagodott Magyarország az ujabban tíz évre megkötenendő egységben a közösterhek nagyobb arányában részesíttessék mint eddig, vagyis hogy az eddigi kvóta a magyarok terhére emeltesse, csakugyan elérkezettnek látszik már az idő arra nézve, hogy Magyarország törvényhatóságai is fel felemeljék szavukat ezen igazolatlan megterhelési szándék ellen.

Ennélfogva egyetértve Heves- és Fejér vármegyék törvényhatóságainak ös-

mert feliratával és azok szellemével — azokat törvényhatóságunk részéről pártolásra és figyelemre méltónak elismerjük s mély tisztelettel kérjük a magyar országgyűlés igen tisztelt képviselőházát miszerint ezen a kvóta felemelése ellen intézett feliratokban indokoltan előadott kérelmekhez képest minden oly törekvéseket, melyek hazánk népének újabb megterhelését célozzák — megakadályozni és a magyar kormányt ide irányuló hazafias szándékaiban támogatni méltóztassák.

Kelt Debreczen szab. kir. város törvényhatósági bizottságának 1897. márczius hó 24-én tartott rendes közgyűléséből.

NAPI HIREK.

DEBRECZENI ELLENŐR.

1897. április 1-ével új előfizetést nyitunk lapunkra.

Előfizetési ára:

Április	óra	1	frt	—	kr
"	1-től május 31-ig	1	"	67	"
"	" június 30-ig	2	"	50	"
"	" decz. 31-ig	7	"	50	"

Kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetése márcz. hó végével lejár, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek, lakásváltoztatás esetében pedig úgy helybéli, mint vidéki előfizetőinket kérjük, hogy előbbi címüket velünk közölni sziveskedjenek, nehogy a lap küldése fönnakadást szenvedjen.

Időjárás

A központi meteorologiai intézetnek Debreczenbe küldött jelentése szerint a következő időjárás várható:

— Márczius 25. —

— Enyhe. — Jelentékeny csapadék nélkül. —

— **Hitelesítő közgyűlés.** A tegnapi városi közgyűlés jegyzőkönyveit ma délután hitelesítették gróf Dégenfeld József főispán elnöklete alatt s a bizottsági tagok szépszáma érdeklődése mellett. E közgyűlésen állapították meg a kvóta emelés ellen elhatározott felirat szövegét. A feliratot lapunk más helyén közöljük.

— **Az egyházkerület a konventen.** Az ev. ref. konventen a tiszántuli ev. ref. egyházkerület képviselőjében Lengyel Imre is részt vesz.

— **Ebéd a miniszterelnöknei.** Báró Bánffy Dező miniszterelnök tegnap délután 3 órakor ebédet adott, a melyen dr. Király Ferenc városunk második kerületének képviselője is jelen volt.

— **A kollégium új alapítója.** Hajdu-Böszörményben nem régen halt meg néhai Sente Bálint volt városi kapitány özvegye Tömöri Juliánna, a ki házat, udvarát és kis-pródi birtokát egyharmad részben végrendeletileg a debreczeni kollégiumra hagyományozta. Hogy mennyit ér ez a hagyaték, azt majd a legközelebb megejtendő leltározás után irhatjuk meg.

— **Verbőczy ünnepély.** A debreczeni joghallgatók önképző köre f. 1897. év április hó 3-án a városháza nagyteremben Verbőczy ünnepélyt rendez a következő programmal: 1. Alkalmi beszéd tartja Dr. Kérészy Zoltán jogakad. tanár ur. 2. Óda Verbőczy emlékére, írta Kun Béla 1 jh., szavalja Arvay Béla. 3. Verbőczy élete, írta és felolvassa Konrad

Ernő 3 jh. 4. Zárszó, tartja Nagy Béla 3 jh. Kezdeté d. u. 5 órakor. Ez ünnepélyre az érdeklődő nagy közönséget tisztelettel meghívja. Az elnökség.

— **Iparostanoncz internátus Debreczenben.** A Debreczenben felállítani tervezett iparos tanoncz internátus ügye, melyet a kereskedelmi miniszter is melegen felkarolt, mindinkább közeledik a megvalósulás felé, mert az internátusba már eddig kétszáz tanoncz jelentkezése van biztosítva. Az állami vezetés alatt felállítandó internátus növendékei mérsékelt díjazásért teljes ellátásban részesülnek, amelynek díját vagy a szülők, vagy a munkaadók, vagy pedig a két fél együttesen fizetheti.

— **Nyugdíj tuiélvizsgálata.** Ez az újabb hivatalos rendelet onnan ered, hogy a belügyminisztert figyelmeztették, miszerint egyes nyugdíjazott állami tisztviselők nyugdíjaztatásuk után törvényhatóságoknál kaptak alkalmazást s e tényről az illetékes hivatal, hol az illető szolgált, értesítve nem lett. Minthogy pedig az ekként keletkezett nyugdíjtulélvizsgálathoz utólagos behajtása rendkívül nagy nehézségekkel jár, a legtöbb esetben pedig lehetetlen, ez által pedig az államkincstár semmivel sem igazolható megterhelése okoztatik, a belügyminiszter körrendeletben hívja föl az összes törvényhatóságokat, hogy jövőben előforduló ilyen eseteknél, ha egy állami nyugdíjas, ha csak mint díjnok is alkalmazást nyer, a törvényhatóságnál erről az illető hivatal, hol a nyugdíjas szolgált, azonnal értesítendő. A rendelet visszaható erejéről a miniszter nem nyilatkozik.

— **Böszörmény áldozatkészsége.** Hajdu-Böszörmény városa a létesítendő gazdasági ismétlő iskola létesítésére hat hold földet és egy különálló iskola épületet ajánlott fel s viseli az iskola fenntartásához most fizetett hozzájárulás költségeit is.

— **A város honvéd tüzérei.** A városi közgyűlésről írott tegnapi tudósításunkban a városi segélyért folyamodó Fonó Mihályt és Sarkadi Lajost úgy tüntettük fel, mintha ők abba a kis honvédtüzér csapatba tartoztak volna, melyet a város 1848-ban saját költségén szerelt fel. Mint illetékes helyről értesülünk, a hír ezen alakjában nem felel meg a valóságnak. Fonó és Sarkadi ugyan tüzerek voltak, de nem az említett kis tüzér szakasszal vettek részt a szabadságharcban. Ez a tüzér csapat csupa intelligens ifjakból alakult s tagjai közé tartoztak: Könyves Tóth Antal, kollegiumi ügyész, Szógyény István volt törvényszéki elnök, Török Pál városi erdőmester, akik már mind meghaltak. Tüzemesterük pedig a Bika szállodának egyik igen ügyes pinczére volt, akinek nevére már nem emlékezünk. Ez a pinczér fiatal korában az osztrák tüzérnél szolgált s már ott is tüzemester volt. Két hat fontos ágyuval indultak Erdélybe, a Bém táborába. Az ágyucsoveket az államtól kapta a város, az ágyukocsit pedig két lelkes honleány csináltatta: Molnár Sámuelné és Petőné asszonyok. Lovakat s egyéb felszerelést a város állított elő. Az egyik ágyu csakhamar hasznavehetetlenné vált a nagy-szebeni ütközetben, ahol gróf Bethlen Mikó Róza első férjét Mikes gróftól is halálra sebezte egy ágyugolyó. A másik ágyu még sokáig ritkította az ellenség sorait. Végre, hogy hová lett, azt bajos volna megmondani.

— **Tanári bucsu.** Az állami főreáliskola tanári kara sikerült társas összejövetelt rendezett tegnap este a Bikában, a mikor is elbucszott egyik közkedvelt-ségű tagjától, Gerecz Lajos tanártól, kit

a miniszterium a kassai állami főreáliskolához helyezte át.

— **A vásárok ellen.** A vidéki városok kereskedelmi forgalmának fejlesztéséhez gyakorlati utcn van hivatva hozzájárulni báró Dániel Ernő kereskedelmi miniszternek a debreczeni és a többi kereskedelmi és iparkamarákhoz intézett alábbi körlevele. A körlevél, amely egyuttal azt is igazolja, hogy mennyire össze vannak növe a kereskedelem és mezőgazdaság érdekei, így hangzik: Tudvalevőleg az ország számos helyein ma is fentartatnak még oly vásárok, melyek fentartását közgazdasági és közforgalmi szempontok egyáltalán nem teszik indokolttá, mert mint alárrendelt jelentőségek által a helyi forgalmat nem mozdíthatják elő, addig másrészt a kereskedelmi emporiumokra hivatott nagyobb vidéki városok fejlődését is gátolják, sőt a tapasztalat is bizonyítja, hogy a vásároknak ily szétforgácsolt módon tartása a vásároló iparos és kereskedő anyagi károsodásával is jár, mert a népmegszokottságával lépést tartani és a vásárokat felkeresni kénytelen, míg a vásárlatózó közönség, csakhogy a vásárokat látogathassa, vételi szándékát egyik vásárról a másikra halasztja. Rég felismerte a kamara is e visszásságokat és valahányszor elém a vásárendélyezés iránti kérvény terjesztett, mindenkor bekívánandónak tartottam a kamara véleményes jelentését és mindig a felhozott objektív okok alapján igyekeztem dönteni, de a kamarák eddigi véleményeikben rendszerint csak azon körülmények kiderítésére szoritkoztak, hogy a helyi szükségletek kielégítésére szükségessé teszi-e a vásárjog engedélyezését, míg részemről a tárgyban azon fontos mozzanat már legelsejét is szükségesnek tartottam, hogy vajjon a vásároknak valamely községben való engedélyezése mely befolyással lehet a környéken levő nagyobb városok fejlődésére. Számos közgazdasági indok teszi ugyanis szükségessé, hogy a vásári forgalomnak ily emporiumképes helyeken való központosításával is igyekezzünk a nagyobb vidéki városok fejlődését előmozdítani. mert a forgalom ily irányu növelése fogja eredményezhetni, hogy ezen városokban folyton újabb és újabb szükségletek és igények (városrendezési, nagyobb építkezési szükségletek) stb. keletkeznek, melyek míg egyrészt az ottani iparosság és kereskedők hasznos foglalkoztatására vezetnek, addig ezen ujonnan megnyitott keresetforrások által a vidéki mezőgazdasági kézi munkaerő, mely tapasztalás szerint a főváros attrakciója folytán a mezőgazdaság kárára mindinkább gyérül, illetve drágul, a jelzett cél megvalósítása mellett a mezőgazdaság céljaira megóvható lesz. Midőn tehát részemről ezuttal is hangsúlyozom, hogy a vásárok, pótvasárok és vásárárhelyezések iránti kérvények tárgyalásánál a fenti tekintetek szigorú szem előtt tartásával szándékozom eljárni, felhívom a kamarát, hogy a mindenkor bekívánandó véleményes jelentésénél ezen szempontokra is kiváló súlyt helyezzen.

— **Lemondás a virágokról.** Debreczen sok szép lányai, szép asszonyai, a kik annyi nemes buzgalommal készültek farrasztó próbákon a holnapi és holnaputáni nagy hangversenyre, a kiknek lelkes közreműködése biztosítja a „legfényesebb anyagi és erkölcsi sikert“, — megérdemelték volna, hogy Debreczen valamennyi virágházának minden díszét letarolják érettek és illatos csokrok alakjában rakják elibök. De ők, csakis az ő nemes szívökből fakadható lemondással visszatartották a tiszteletnek és hálának ezt a hozzájuk illő, egyedül méltó gyöngéd kifejezését és nem fogadnak el a rendezőségstől semmi féle csokrot, virágot, a mi

valóban merész szakítás a szokással és tiszteletre méltó legyőzése a női hiúságnak. De hát a közreműködő hölgyek azt akarják, hogy a nekik szánt csokrok ára is maradjon meg és hadd gyarapítsa az Emke és a debreczeni egyetem nagy és hazafias céljait.

— **A debreczeni kereskedelmi akadémia tanulmány utja.** A debreczeni kereskedelmi akadémia tanári kara a tanuló ifjúsággal ápril hó tizedikén kezdi meg nagyobb szabású tanulmányi körutját, mely a Dunántul, Fiume, Dalmácia partjai és Bosznia—Hercegovina vidékének meglátogatására terjed ki. A közös pénzügyminiszter a legnagyobb előzékenységgel tett eleget az akadémiai igazgatóság kérelmének és a boszniai vasuton ökezelési jegyeket engedélyezett, a melyek mindenütt a második osztály használatára jogosítják fel a tanulmányi kirándulásban résztvevőket. A Bosnyak Landes Regierung ingyen elszállásolást és egyéb kedvezményeket helyezett kilátásba értesítette egyszermind az igazgatóságot, hogy a kiránduló társaságot minden tekintetben támogatni fogja. A felette érdekesnek ígérkező tanulmányi kirándulás iránt a legnagyobb érdeklődést tanúsítják az akadémia hallgatói.

— **Hiába való kérelmek.** Az országos központi honvédségélyző bizottságot és a miniszterelnököt sürüen ostromolják 48-as honvédek elhalt özvegyeinek hozátartozói temetési költségeikért. A miniszterelnök pedig ezeket a kérelmeket mint nem teljesíthetőt rendre visszaküldi, miután a szabályok szerint a nyugdíjazott 1848-as honvédek elhalt özvegyeit temetési járuléknak nem illeti meg.

— **Sötét gyanu egy szerető ellen.** Megírtuk a múltkor, hogy Búd-Szent-Mihályról a múlt év őszén eltűnt nyolcz éves gyermekével együtt Dombrádi Zsuzsánna, a szeretője Schawartz Adolf tanácsára, ki néhány nap mulva maga is elutazott Szent-Mihályról állítólag a menyecske után, a ki előzőleg a házát is eladta 500 frtért. Schwarez Adolf négy nap mulva hazatért a családjához; de a szeretőjéről mind maig nem tudnak semmit. A szerelmesek eltűnése gyanus színben tünt fel a esendőség előtt, mert ugy beszélgették a faluban, hogy Dombrádi Zsuzsánna Schwarezra bízta: küldje utána a ládáját és a pénzét Debreczenbe. Maga Schwarez is azt állította, hogy az értékes holmikkal tele ládát s benne az 500 frtot feladta a vasuti állomáson Debreczenbe ezimezve. De — mint egyik helyi lap írja — kiderült a vizsgálat során, hogy Schwarez semmiféle ládát vagy esomagot nem adott fel a b.-szent-mihályi állomáson. A debreczeni rendőség pedig azt is megállapította, hogy Debreczenbe sem a vasuti állomásra sem a postára Dobrádi vagy Schwarez ezimén nem érkezett láda sem más féle küldemény. A vizsgálat tovább folyik s lap társunk szerint nem lehetetlen, hogy gyanosz büntény fog kipattanni belőle.

— **A debreczeni ügyvédi kamara** Szöllősi János debreczeni ügyvédet a névjegyzékből elhalálózása következtében kitörölte, irodája részére gondnokul Takács Ferenc debreczeni ügyvédet rendelte ki.

— **Felvétel a Ludovica akadémiába.** A jövő tanévben a Ludoviceum első évfolyamában harmincz hely fog betöltetni és pedig 10 kincstári, 37 esetleg 38 alapítványi és 43 esetleg 42 félfizetéses, részben pedig egész fizetéses hely. Az e tárgyban kibocsátott „Pályázati Hirdetmény“ Oláh Károly katonai-ügyosztály tanácsnoknál, vagy helyettesénél a Hungáriában levő hivatalos helyiségben naponta d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5 óráig megtekinthető és bár a jelzett hirdetményben pontosan körül van írva, hogy a pályázati hirdetmények kik által, hova és meddig nyújtandók be, a közönség kényelmére a kellőleg felszerelt kérvényeket a

városi tanács is továbbítja, de csak azon esetben, ha a kérvények legkésőbb f. évi május hó 15-ig közvetlenül a katouai ügyosztályhoz adatnak be. A „Pályázati Hirdetmények“ az ev. ref. főgimnázium, a róm. kath. gimnázium, a reáliskola és a kereskedelmi akadémia igazgatóságainál is megtekinthetők lesznek, hová azok közhírré tétel végett pár nap alatt megküldetnek. Debreczen sz. kir. városnak is üresedett meg egy alapítványi helye, a melyre a pályázók közül 3 ifjut a városi közgyűlés fog kijelölni.

— **Leégett tanya.** Kozányi Zoltán újföldi tanyáján ismeretlen okból tűz ütött ki, amely a tanyaépületet és a pajtát elhamvasztotta. A kár jelentékeny.

— **Megkolonczolt ebek.** A vadásztársaság kérelmére r.-főkapitány elrendelte, hogy a vadászterületek környékén tartott ebek, amelyek a fiatal vadakat nagyban pusztítják, kolonczal lássák el. A mezőrendőség nagy erélyvel hajta végre a főkapitány intézkedését.

— **A földesi olvasókör** saját könyvtára javára f. hó 20-ikán fényesen sikerült táncestélyt rendezett. Felülfizettek: Szöllősy Imre 6 frt, Budaházy Géza, Franek Lajos, Plón Gyula 2—2 frt, Leszkay János, Kertész László, Pásztor Gyula, Balogh Tihamér, Dr. Dombó József, Dr. Nagy Kálmán, Dr. Magoss György, Flaskay Dezső, Flaskay Kálmán, Kőmives Venczel, Fráter Olga, Kállay László, Grünstein Mór, özv. Bakoss Gáborné, Karácson Zsigmond, Nyul Sámuel, Lengyel János 1—1 frt, Harsányi Lajos 50 kr.

— **A lóosztályozás** péntek óta szakadatlanul folyik a város istállójának udvarán. Hétfőn több mint 1000 drb. ló lett osztályozva és egészségi tekintetben megvizsgálva s bár a polgárok nagy számmal mutatják be folyvást lovaikat, de igen sokan elmaradnak, pedig az osztályozási munkálat f. hó 27-én szombaton d. u. 6 órakor véget ér s ha a nagy közönség az utolsó napokra hagyja lovainak elővezetését nem csak nagy torlódás áll elő, hanem sok időt is el kell a várakozással tölteni: sőt mivel a bizottság szombaton este feloszlik; sokan el is maradhatnak lovaikkal az osztályozástól, amikor pedig a tulajdonosok sok utánjárásnak és pénzbüntetésnek teszik ki magukat.

— **Nyilvános köszönet.** A helybeli „István“ gőzmalom társulat t. igazgatósága f. évi márczius hó 22. kelt intézvénye kapcsán a múlt évi üzleti haszonból a közkórházból elbocsátott szegény betegek segélyezésére 20 azaz husz o. é. frtot küldött meg. A midőn ezen összeget nyugtázzuk, a társulatnak ezen nemes czélú adományáért hálás köszönetünket nyilvánítjuk. Kelt Debreczenben 1897. márczius hó 24-én. Dr. Ujfalussy József kórházi igazgató főorvos, Kovács Sándor kórházi gondnok.

— **Vesztett eb.** Ebesen Császi Gábor 17 éves gulyást egy vestett eb megmarta. Az ebet leütötték és elföldelték. A mezőrendőség részéről megindult vizsgálat tolyamán Szathmáry János állatorvos ma exhumáltatta és boncolta fel az ebet. Ha a veszettség konstatálva lesz, Császi Gábert a budapesti Pasteur-intézetbe szállítják.

— **Rövid hírek.** Szabadkán Dedakin Lászlóné a múlt szombaton ismeretlen okból sziven lötötte magát. Szegeden az egyik tanyán Bozóky Mátyásné 10 hónapos gyermeke leesett az ágyról és szétzuzta fejét. Rögtön meghalt. Nagy-Jécsán Schunitz Mihály 4 hónapos gyermekét, kit szülei magára hagytak lakásukon, 1 disznó fején összemarcangolta. A gyermek haldoklik. Devecser községben az iskola mellett egy korhadt kútgém leszakadt, két gyermeket agyonütött s kettőt halálosan megsebesített.

Aradon vasárnap reggel Gál Ferencz napszámos neje hűtlensége miatt marólugot ivott. Most a halállal vívódik. Ugyanott Argyelán Koszta napszámos ötven krajczárba fogadott, hogy két liter pálinkát megiszik egy ültőben. Meg is itta, de heveny alkoholmérgezés folytán rövid idő mulva meghalt.

x 335,685 méter és 25 cm. gyapjukelmét szabott ki, hiteles kimutatás szerint, 1896. januártól 1897. januárig az „Angol szabóhoz“ czimzett és 1848. óta fennálló Kohn-Heilmann és fiai czég (Budapest, Károly-körut 12.) Ez magyarázza meg a nevezett férfi- és gyermekruha-áruház mesés olesóságát, 16 fiókraktára pedig versenyképességét. Minden darabon a szabott ár látható.

x A pestis Bombayban lankadatlanul dühög és míg az európaiakat megkíméli, a benschülötteket tömegesen pusztítja. Ezen feltűnő körülmény a benschülöttek tisztátalan életmódjából magyarázható meg. Minden ragályos betegség és járvány ellen legjobb védekezés a tisztaság. Ez ellen vét pedig a legtöbb ember, sokszor öntudatlanul is. Sokan azt hiszik, elegendő, ha lakásukat tisztán tartják, gyakran vesznek tiszta fehérneműt stb. és megfedekeznek a felső ruháról, azt legfeljebb kikéféltetik, kiporoltatják, de sohasem mosatják. Pedig a felső ruha sokkal inkább ki van téve a bepszokolásnak, a fertőzésnek, mint a fehérnemű, esakhogy a szines vagy épen sötét ruhán kevésbé látható a gyapjuszálak közé rakodott por, piszok és egyéb idegen anyag. Nálunk eddig alig ismert dolog volt a felső ruhák mosása, mert ezek, ugy mint a fehérneműek nem moshatók; de moshatók vegyileg. A vegyi mosást a modern ruha festéssel együtt újabban Nyári József és fiai czég (Debreczen, Egyház-tér) törekszik meghonosítani és megkedveltetni hazánkban. Vegyi mosással nem csak a pecsét és zsírfoltok távolíthatnak el, de az egész öltöny gőzzel benzinben és különféle vegyi szerekben ki lesz mosva, kivasalva stb. és a tulajdonosnak rendszeren meglepően felújítva adatik vissza.

Törvénytörés.

* **A tetétleni tolvaj-banda.** A debreczeni kir. törvénytörés tegnap reggeltől estig tárgyalta annak a tolvaj szövetségnek ügyét, mely 1895-ben Tetétlenen és környékén számtalan betörést és lopást követett el. A bíróság tagjai voltak: Hoffmann József elnök, Budaházy Zoltán és Tóth Aurél szavazó bírák, Lengyel Kálmán jegyző. A vádhatóságok dr. Nagy László királyi alügyész képviselte. — A vádlottak közül csak egyedül Kupferstein Fülöpnek egyik orgazdának volt védőügyvédje, dr. Bakonyi Samu. A tárgyalás során a tettesek beismerték bűneiket s este fél 7 órakor a törvénytörés következő ítéleteket hirdett: Füstös Sándor 3 évi fegyház, Füstös József és Fülöp Sándor 2 év és 3 hónapi fegyház, Szücs Imre 2 év és 6 hónapi fegyház, Gerda Gyula 2 évi fegyház. Szücs Lajos és Demeter József 1—1 évi börtön, Raskó Balázs orgazda 1 havi elzárás és 20 frt. pénzbírság, Kupferstein Fülöp orgazda 1 havi elzárás és 25 frt. pénzbüntetés, Szücs Ferencz orgazda és megvesztegető 2 havi fegyház és 5 frt. pénzbüntetés, Teleki Sámuel orgazda 8 napi elzárás és 5 frt. pénzbüntetés, Katona Sándorné 8 napi fegyház és 5 frt. pénzbüntetés.

* **Véletlen lövés.** Bizonyára emlékeznek még olvasóink arra az esetre, melyet annak idején közöltünk is lapunkban, hogy 1896. szept. 18-án este Csajkos Géza dinnyeösze Tóth Ferencz a nagy vasuti málházó előtt lévő pálinka bódében áruzó Hóházi Ferenczét egy feléje tartott flóbert puskával véletlenül agyonlötötte. A törvénytörés tegnap tartott végtárgyalást a fiatal ember ügyében s tekintetbe véve a körülményeket, a szemtanuk vallomását, mindössze két hónapi börtön büntetést mért rá. Az elítélt megnyugodott a büntetésben.

S z i n h á z.

Ninette.

— Operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Clairville. Zenéjét szerző: Lecocq. Fordították: Reiner és Fáy Béla. Először adták a debreczeni színpadon 1897. márcz. 24-én.

Megszokott dolog már, hogy az operette újdonságoktól nem várhatunk semmit, bármilyen nagynak mondott siker híre előzte is meg azokat a népszínház révén. Ninetteről az a hír szárnyalt, hogy a legsikerültebb operetteújdonsága a népszínház folyó saionjának.

Ezt a hirt igazolta a tegnapi bemutató előadás is, de csak annyiban, hogy Ninette nem olyan tulságosan silány, mint premiérré került elődei. A librettója azonban sokkal silányabb az eddig látott legtöbb operetteszövegénél. Egy üres, banális szerelmi kaland a librettó, minden szellem nélkül, amelylyel igazán kár volt Lecocqnak vesződni.

A zene kétségtelenül kiváló alkotás, bár nem minden részletében ismerünk Lecocqra. Különösen a melódiák gyöngék. A zene szépségei a második felvonásban vannak felhalmózva, de kiválóan sikerült piecese a harmadik felvonásbeli duett. A zene összehatásában jobb ügyhöz méltó.

A bemutató előadás vontatott menetű volt s főleg a karok kevés biztonsággal énekeltek.

A czimszerepet F. Kállay Lujza játszotta nagy sikerrel. Pompás hangja és kiváló énektudása partieja minden részében briliáns módon érvényesült. Kiváló partnere volt Békessy Gyula Bergerac szerepében. Kaposi Józsa (Diane) ügyesen játszott, de kevés szerencsével énekelte. Follinus (Méllicerte), Sziklay (Rouffignac), Püspöki (Montfleuri) és Rubos (Gontran) jó ensemble-t alkottak.

Az előadást ma megismétlik.

Stenographia, fonographia, dactylographia.

Mikor Edison lángelméjéből a fonograph kipattant, sokan azt hitték, hogy többé nem lesz szükség gyorsíróra, csak a gyorsírók nem estek kétségbe, meglévén győződve, hogy egyik ellenzéki honatya sem lesz arra rávehető, hogy a miniszterhez intézett interpellációt a fonograph fülébe, ne a miniszterébe kiabálja bele, inkább el sem mondja; már pedig az ellenzék interpelláció nélkül meg nem lehet, ennél fogva, minthogy az ellenzék vesszen, inkább rá lesznek arra, hogy a fonograph legyen száműzve a parlamentből. A gyorsírók jól tudván ezt, nem estek kétségbe, sőt az országos magyar gyorsíró egyesület, mely oly híven szolgálja a gyorsírás ügyét s igyekszik megvalósítani Gabelsberger és Markovics azon tervét, hogy az a gyorsírás, mely a tűzpróbát nagy sikerrel állotta ki s életrevalóságát fényesen igazolta, az egész művelt magyar közönség kincsévé váljék — néhány gyorsíró versenyen a közönségnek is bemutatta, hogy mennyire megél egymás mellett, sőt kiegészíti egymást a stenographia és a fonographia.

Tudvalévő dolog, hogy az országgyűlésen elmondott beszédet a gyorsíró lediktálja egy írónak, aki azt közönséges írással írja le és ez az áttétel 6—7-szerre több időt vesz igénybe, mint a beszédnek gyorsírással való leírása úgy, hogy ha a beszéd, melyet stenographáltunk, egy óráig tartott, akkor annak a közönséges írásba való áttétele 6—7 óráig fog tartani, sőt ha a beszéd nagyon gyors volt, akkor 8—9 óráig is eltart. Ebből látható tehát, hogy nem a stenographálás, hanem az áttétel a munka.

A mi derék gyorsírónk megpróbálták, hogy a fonographiát nem lehetne e felhasználni s azt tapasztalták, hogy nagyon czélszerű a fonographia a gyorsírás szolgálatában. A gyorsíró ugyanis a helyett, hogy közönséges írásban diktálná stenogrammát, bele kiáltja azt a fonographba; ekkor a gépirő beigazítja magának a fonographot s vissza kiabáltatja azt és lezongorázza közönséges nyomdai betűkkel az írógépén.

Ez a gépirő háromszorta rövidebb mint a közönséges írás, tehát lényeges a nyereség, mert a gyorsíró gyorsan elvégzi dolgát s míg rá kerül a sor, addig pihenhet a fárasztó munka után néhány percig, az pedig, a ki a fonograph és írógép használatára nélkül diktand írta a beszédet, három óra helyett csak egy órát dolgozik s idegeit sem rontja annyira, mint a diktandó való írással, mert a fonographal oly gyorsan diktáltat, a mint éppen szükséges és még író göresöt sem kap.

Karlsruhéban a tartomány gyűlésen már használják is a stenographiát, fonographiát és dactylographiát így kombinálva, nálunk azonban még nem, pedig így három írónk helyett elég volna egy s a gyorsírónak is kényelmesebb lenne. Mi mindig a mások tapasztalatait igyekszünk felhasználni és míg várunk, hogy mások kárán tanulhassunk, míg azon igyekszünk, hogy ama régi, mindig igaz példabeszédet, hogy maga kárán tanul a magyar, meghazudtoljuk, addig elkészünk és ha nem hisszük bár, mégis a magunk kárán tanulunk.

Medgyesi Károly.

Irodalom — Művészet.

* „Gyakorlati szakácskönyv“ ezim alatt olyan könyv jelent meg az Athenaeum kiadásában, mely minden tekintetben ritkítja párját, sőt talán egyetlennek mondható a maga nemében. Szerzője gróf Festetics Andor, szül. Pejacsevich Lenke grófnő, — a volt földművelési miniszter neje, nemcsak a legelőbbkelő főúri hölgyek egyike, de a kit egyuttal úgy ösmernek, mint a ki legszellemebb, legműveltebb magyar nők közé tartozik. Mind e tulajdonságok látszólag meglehetősen élénk ellentétben állanak ama képességekkel, a melyeket közönségesen egy szakácskönyv írójáról feltételezni megszoktunk. Ez az ellentét azonban csak látszólagos. Mert ez a szakácskönyv nem hizeleg, nem alakoskodik, nem különczkodik, mint azt némelyek talán feltételezik róla. Egyenesen, büszkén, szinte ridegen, de mindenestire őszintén mondja meg, hogy nem törekszik czifra konyhára, amit egészségtelennek tart, nem magyarkodik tulságosan, minthogy sok jót és egészségeset talál a többi nemzetek főztjében is; teljesen negligálja a czifra tállalást, ami az eledetek megromlására vezet; hanem egyszerűen és igénytelenül törekszik arra, hogy megtanítsa a főző asszonynépet: miként kell jól, izletesen és táplálóan főzni. Szóval e könyv amikor a főzésre megtanít, nem a szakácsu szűkkörü nézőpontján áll, hanem a világlátott jó magyar gazdasszonyoknak ez irányban értékesíthető egész tudásával ajándékozza meg az olvasót. A könyv, mely különben Wlassics Gyula miniszternek van ajánlva, — bevezetésében egész tükröt nyújt tartalmáról. A kötet, mely gyönyörűen van kiállítva és 1 frtért kapható, az Athenaeum kiadásában jelent meg.

GSARNOK.

Tavaszkisasszony.

— Németből. —

Fordította: Juhász Sándor.

(Folytatás.)

Nem sokat tündött, hanem felment a lépcsőn gyorsan, hogy valamiképen meg ne bánja első elhatározását. Ügyetlenül nyitott be a kis szalonba, melyre még mindig igen emlékezett. Szemben találta magát az egész

családdal, kik mindnyájan ugyancsak bántak. Nagybátyja éppen lapot olvasott, nagy távolságban tartván az újságot szeméi előtt. Kellemesen élvezte estebédi pihenőjét, neje és leánya szorgalmasan himzett a zöld ellenzész lámpa világa mellett.

— Bátyám szólalt meg minden diplomáciai tehetség nélkül, ajtóstul rohanván be a házba Péter — ötszáz frankra volna szükségem . . .

— Szükséged van reá fiam? Nos, hát akkor — szerezd meg. S jót nevetett mondanán, azt hitte, hogy igen szellemes volt.

— Nem magamnak kérem. Akkor sem kértem öntől, midőn azt sem tudtam, honnan szerzem meg a reggelimhez szükséges pár krajczárt. Ön kiutasított, kitiltott a házából és én még akkor sem lépném át házának küszöbét, ha éhen kellene is meghalnom. Nem rólam van szó. Valakinek . . .

Itt egyszerre eszébe jutott, minő hatása lenne, ha egy nő nevét emlitené. Mást gondolt.

— Egy társamnak, egy festő kollegámnak érdekében, ki halálverejtékkel fekszik nyomorult ágyán műtermében, volna erre szükségem, hogy elvihetném üdülni falura. S míg ott volnánk, én sem tölténém az időt munka nélkül, szorgalmasan festenék, hiszen faluhelyen olyan sokféle tárgyat talál az ember, szóval öt-hat hó múlva visszafizetném. Szavamra mondom! Egy képkereskedő már megígérte, hogy minden képemet megveszi. A szalonban is kaptam már dicséretet s a nagy jutalom is úgy lehet, megjön még az idén. Láthatja nagybátyám, hogy mégsem vagyok olyan tehetetlen, nyomorult, mint aminőnek tartott.

Egész tűzbe jött, amint beszélt lelkesen. De mindjárt rá megzavarodott attól a rideg, gunyos tekintettől, amely nagybátyja arczán ott vigyorgott s midőn kis huga is, ki a rövid idő alatt egészen megváltozott, kiment a szalouból, egészen elhagyatottnak, visszautasítottnak érezte magát.

— És te igazán azt remélted, hogy megkapod tőlem azt az ötszáz frankot? Hát nem tudod még, mit tesz művészeknek kölcsön adni? Nem, nem! Te még fiatal vagy barátom, nem mégysz még számba a társadalom nagy termében, bocsáss meg, de nem adhatok egy fillért sem.

S készült újra felvenni a hírlapot.

— De biztosítom, bátyám — erősködött Péter — hogy egy ember életéről van szó.

— Egy festőről, egy mázolóőről, ugy-e? No s aztán? Mit bánom én, ha minden festő éhen hal is a világon. Annyival kevesebb heréje van a társadalomnak! . . .

— Néném, ön nő, jó nő . . .

— Nénédnek is az a véleménye, ami nekem, ő is csak a hasznavehető embereket becsüli meg, különben ő nagyon jól tudja, hogy amit én megmondtam, azt megmondtam. Különben adok egy jó tanácsot. Ha valaki arra a sorsra juthat, hogy valamikor rászorul valakire, akkor tartsa meg annak a valakinek az utasításait s ne csak akkor látogassa meg — négy év multával, amidőn szüksége van az ötszáz frankra. S most, ha egyéb célja nem volt látogatásodnak, akkor jó éjt!

S ismét felvette a lapot.

Péter kitámolygott, szeméire köd borult s agya annyira elkábult, hogy nem lelte kalapját az előszobában.

— Bátyám — szólt hozzá egy kedves csengésű hang — a kalapod odabent feleddet.

— Te vagy Fáni? Jó estét! No, apád szépen elbánt velem, hanem iszen, tudom istenem, nem lesz rá többet alkalma.

— Nagyon mérges volt, azért bánt veled kiméletlenül. Rosszul esett neki, hogy itt

Budapestre érkeznek:

A reggel 8 ó. 40 p.-kor induló gyv.	d. u.	1 50
A déli 12 ó. 36 p.-kor induló szv.	este	8 10
Az este 10 ó. 31 p.-kor induló szv.	reg.	5 45

Budapestről Debreczenbe

indul:

A délután 3 ó. 47 p.-kor érke. szv.	reg.	9 40
Az este 7 ó. 09 p.-kor érkező gyv.	d. u.	2 15
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező szv.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező szv. P.-Ladányig gyv. átszállással	este	9 15

Debreczenbe érkeznek:

Budapest—Nagyvárad felől	d. u.	3 47
Budapest—Nagyvárad felől gy.-v. . .	este	7 09
Budapest—Nagyvárad felől	éjjel	2 40
Nagyvárad P.-Ladány felől	reg.	7 40
Csák P.-Ladánytól	reg.	5 12
M.-Sziget—Szatmár felől	reg.	7 50
M.-Sziget—Szatmár felől	d. u.	12 16
M.-Sziget—Szatmár felől	este	10 16
Csák Szatmárról	este	6 58
Kassa—Miskolc felől	reg.	8 07
Kassa-S.-A.-Ujhely-Szerencs felől .	déli	12 21

Kiadó és laptulajdonos:

„Csokonai“ nyomda és kiadó részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: Ifj. Gily Ede.

Kiadó lakások.

Péterfia-utca 837. sz. alatt és Vár-utca 806. sz. a. házakban több rendbeli jókarban levő két és három szobás lakás megfelelő mellékhelyiségekkel együtt előnyös feltételek mellett

1897. május hó 1-re

bérbe kiadó.

Értekezhetni volt háztulajdonosnő özv. Cséke Lajosné urnóval (lakása: Péterfia utca 837. szám alatt), avagy dr. Weisz József ügyvédnél mint nevezett házak zárgondnokánál, (lakik: Piacz-utca Szedlák-féle ház.) 176-3-2

KÖRHÖGÉS,

rekedtség és elnyálkásodásnál a torok és lélegzési szervek minden zavarainál

melegen ajánljuk

EGGER

kittűnő hatása

mellpasztilláit.

Kaphatók 25 és 50 kros eredeti dobozokban, minden gyógyszerárban és nevesebb gyógy fűszerüzletben.

Fő és szétküldési raktár

EGGER A. FIAI

Nádor-gyógyszertára,
Budapest, Váci körút 17.

Millenniumi kiállításon kitüntetve „Jó munkáért“

NYÁRI JÓZSEF és FIAI

Budapest,

Debreczen,

VI. Podmaniczky-utca 43.

Nagytemplom előtti tér, kereskedelmi akadémia mellett.

Festésre és vegyimosásra

felvállalnak a legjutányosabb áron mindenféle szinehagyott férfi-, női- és gyermekruhákat, csipkét, szőnyegeket és butorszöveteket, kézimunkákat, keztüket és mindenféle függönyöket stb. 277--10-1

Női toalettek egészben festetnek és csak az átalakításra szánt ruhát kell felbontani.

Férfi ruhák egészben festetnek.

Vegyileg mosva és tisztítva mindenféle ruha egészben felbontatlan állapotban lesz.

Festésünk színtartó és nem fog, vegyileg mosott és tisztított tárgyak a szövet minősége szerint megújítva, azonnal használható állapotban adtnak vissza.

Gyászra szánt ruhák haladéktalanul festetnek feketére.

Vidéki (postai) megbízásokat egyenesen gyárunkhoz Tiszafüredre kérjük küldeni.

Nagyvárad,

Eger,

főut, Orsolya-zárda mellett.

D o b ó - t é r.

Gyűjtőtelepek az ország több részében.

Kitüntetve: az 1896. ezredéves orsz. kiállításon a m. kir. kormány által alapított „Millenniumi állami érem“-mel mely magas kitüntetésben a hangszer-csoport összes versenyzői közül kizárólag csakis czégünk részesült.

Szállodák, vendéglők, kávéházak, sör-csarnokok és fodrászoknak sek hasznot hoznak a pénz beöbálása által működő zenélő automaták.

Sternberg Ármin és Testvére

cs. és kir. szab. hangszer-ipar
Budapest, VII., Kerepesi-ut 36. Saját gyártmányu mindennemű hangszerek, azok kellekei és alkatrészei. Mindennemű hangszerek és zenélő művek javítása és hangolása, szakzerű pontossággal teljesítetik.

Magyarország első és egyetlen harmonika gyára.

WILCOX & WHITE ÉS A CHICAGO

Cottage-Organ-Co

világhírű amerikai harmonium-gyárak egyedüli képviselői és kizárólagos főelárusítói. Valamint saját gyártmányu mindenütt elismert iskolai, szalon- és egyházi harmoniumok.

KITŰNŐ ZONGORÁK.

Dallamos, csengő, egyenlően tömör, erőteljes hangú zongorák, amerikai szerkezetű keresztthurozattal a legdusabb választékban. 190-26-20

Magánosok és családok szórakoztatására magától játszó zenélő művek, forgatható mechanikai családi és szalonhangszerek, mint Ariston, Intona, Pöhnix, Manopan Ariosa stb. a legjutányosabb áron.

Sternberg Ármin és Testvére cs. és kir. hangszer-ipar.

Képes árjegyzék: a) harmonikákról, b) mechanikai zenélő művekről és zenélő disztárgyakról c) az összes egyéb hangszerekről, mint hegedűk, fuvolák, czimbalmok, cziterák, harmoniumok, zongorákról, stb., valamint hangszerkellekekről és hurokról külön kiadásokban ingyen és bérmentve küldetik. Árjegyzék kérése kérjük megnevezni, hogy miféle hangszerről kívántatik az árjegyzék.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Linimentum Capsici compos.

Ezen hírneves háziszér ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik közsvényéni, csúznál, tagszaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszér, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók, Rudolstadt (Thüringia).

